

steld. Zij geeft aan alle hemellichamen hun bolvorm. Zij regelt den kringloop van de planeten en de schier eindeloze banen van de sterren. Zij houdt de groote sterrenstelsels bijeen. Overal is zij ordenend en vormgevend werkzaam.

Die algemeene aantrekkingskracht bestaat alleen hierin, dat elk stofdeeltje elk ander stofdeeltje aantrekt. Hoe dichter bij elkaar, hoe grooter de aantrekking. En ook: hoe zwaarder stofdeeltje, hoe grooter de aantrekking.

Practisch is die aantrekking eerst bij groote massa's stof merkbaar. De aarde, een geweldig groot lichaam — voor ons begrip althans — oefent een duidelijk merkbare aantrekkingskracht uit: de zwaartekracht, die alle voorwerpen in de richting van het middelpunt der aarde (wij noemen dat: naar beneden) trekt.

Bij een groote gasmassa als de zon trekken al de gasdeeltjes elkaar onderling aan, en het resultaat van al die aantrekkende krachten is, dat ieder gasdeeltje in de richting van het middelpunt der zon wordt gedreven. De symmetrie van de op alle gasdeeltjes werkende krachten heeft ten gevolge, dat de geheele gasmassa van de zon den bekende bolvorm aanneemt. Die bolvorm is karakteristiek voor alle hemellichamen. Iets dergelijks nemen we waar bij den ronden vorm van een waterdruppel, een zeepbel, een luchtbel, die in het water opstijgt.

Doordat de zon, al is zij dan ook gasvormig, veel zwaarder is dan de aarde, is haar aantrekkingskracht ook veel grooter. En daardoor wordt de gasmassa, waaruit zij bestaat, hoe geweldig ook in beroering, stevig bijeengehouden; zonder die kracht zou de zon spoedig in flarden uiteenvliegen.

Zóó ver reikt de aantrekkingskracht van de zon, dat ook de aarde erdoor wordt beïnvloed. Waren er geen andere krachten in het spel, dan zou de aarde regelrecht op de zon toevliegen en in vlammen opgaan. Maar de aarde heeft ook een eigen beweging, waardoor zij, als de zon haar niet aantrok, rechtuit het heelal zou ingaan en hoe langer hoe verder van de zon verwijderd zou raken. En nu houden de aantrekking van de zon en de eigen beweging der aarde elkaar juist in evenwicht, zoodat de aarde onder de inwerking van die twee haar jaarlijkschen kringloop om de zon maakt.

Het gaat als met een steen, die aan een touw door een jongen wordt rondgedraaid. Zou hij het touw loslaten, dan zou de steen rechtuit wegvliegen. Maar door middel van het touw oefent de jongen een voortdurende aantrekkende kracht op den steen uit, en het resultaat is: een cirkelvormige beweging met den jongen als middelpunt.

Hetzelfde gebeurt met de andere planeten: Venus, Mars, Jupiter, enz. Alle beschrijven om de zon hun banen. Te zamen vormen zij met de zon en de aarde het zonnestelsel, dat door de werking der aantrekkingskracht bijeen wordt gehouden.

Hetzelfde is ook in het groot het geval met het sterrenstelsel, waartoe onze zon behoort: alles beweegt zich in enorm groote banen rondom een gemeenschappelijk middelpunt. Ook hier houdt de onderlinge aantrekkingskracht alles bijeen.

Over het wezen van de aantrekkingskracht zullen we hier niet spreken. Haar oorsprong en haar aard zijn eigenlijk nog steeds een raadsel. En wanneer de nieuwere wetenschap zegt, dat eigenlijk de lichamen elkaar niet aantrekken, maar dat ze door de omringende leege ruimte naar elkaar toe gedreven worden, dan maakt dit de zaak nog niet veel begrijpelijker.

Maar wel laat de wet der aantrekkingskracht ons duidelijk zien, hoe God alle dingen met wijsheid gemaakt heeft. Hoe Hij één natuurkracht heeft verordend, wier eenvoudige werking voldoende is om de milliarden sterren elk haar eigen baan te doen beschrijven en aan iedere ster vorm en vastheid te geven.

H.G.L.

GEDACHTE

De sterrenhemel daarboven is een koninklijke Goddelijke liefdebrief, met gouden en zilveren letters. De Heere God heeft hem aan de menschen geschreven, opdat zij Hem niet vergeten zouden.

P. Rosegger

DE ORANJES EN HET LEGER

Het is voldoende bekend hoezeer onze Koningin meeleeft met Haar land- en zeemacht. Telkens wanneer de gelegenheid daartoe zich voordoet, toont Zij die ook.

We hebben dat ook dit jaar kunnen zien, tijdens de manoeuvres in Brabant, en bij de ingebruikneming van den kruiser De Ruyter.

En dat dit niet slechts een formeele belangstelling is, die nu eenmaal verwacht wordt van de vorstin, maar ook een werkelijke, kunnen de vele beroeps- en reserve-officieren getuigen, die 't voorrecht hadden in manoeuvre-tijd onverwachts de hooge Landsvrouwe bij hun afdeeling te velde te zien, om te bemerken hoezeer Zij op de hoogte was van de „oorlogssituatie" en de gevechtsveronderstellingen; menigeen die wegens een onjuiste opstelling of verplaatsing van Haar een rechtstreeksche opmerking kreeg, ontdekte dat tot zijn beschaming!

Deze belangstelling is een konsekvente voortzetting van de traditie der Oranjes.

Prins Hendrik in admiraalsuniform, met Prinses Juliana

Ik behoef niet de eerste Prinsen van dat roemruchte huis in uw herinnering te roepen, en kan volstaan met even de namen Heiligerlee, Jemmingen, Maurits, Frederik Hendrik aan te stippen, om u weer te doen realiseren, hoe nauw de band tusschen Oranje en de weermacht was. Vaak waren die twee één. En in ieder geval zoo lang Nederland oorlogen gekend heeft, was de verhouding onlosmakelijk.

Denk aan Waterloo! En aan 1830, waarbij ook de Oranjes in persoon betrokken waren.

Ook in de verbanning bleef die liefde tot het leger. Ik noemde reeds Waterloo: want onze latere koning Willem II, reeds op zestienjarigen leeftijd tot officier bij het Pruisische leger benoemd, kwam in 1811 in Engelschen dienst, en ontving zijn practische scholing als „aide de camp" van Lord Wellington.

Na 1830, als Nederland verder van oorlog en wapenstrijd verschoond blijft, wordt de verhouding der Oranjes tot het leger wel bestendig, maar meer eershalve dan in werkelijkheid.

Koning Willem III werd reeds op zijn tienden verjaardag benoemd tot kolonel der infanterie, evenals zijn vroeg gestorven broer, Prins Alexander, wiens naam voortleeft in de Alexanderkazerne der huzaren te Den Haag.

De tweede broer van Koning Willem II, Prins Hendrik, is de eenige der latere Oranjes, die werkelijk actief geënd heeft.

Hij werd op zijn tiende jaar adelborst, en doorliep alle rangen der zeemacht, tot hij in 1879 als Admiraal kinderloos stierf.

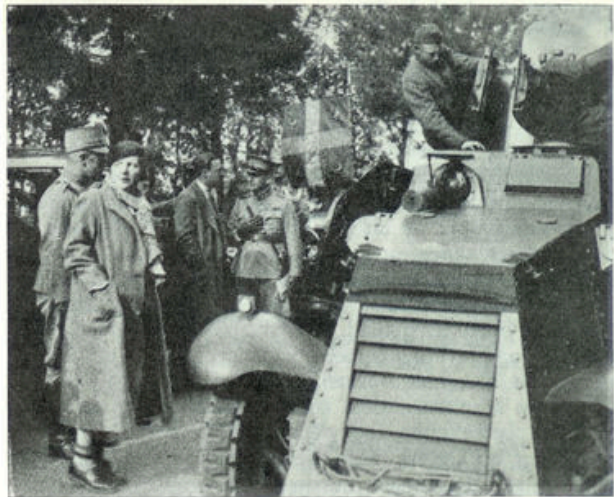
Deden die benoemingen van prinsjes van tien jaar tot kolonel, voor ons gevoel wat komisch aan, Koning Willem III deed zijn zoons wat lager beginnen.

Zoo werd zijn oudste zoon, de in 1879 te Parijs gestorven Prins Willem, in 1853 benoemd tot eerste luitenant bij het Regiment Grenadiers en Jagers, het keurkorps des Konings, dat zijn ontstaan dankte in 1829 aan de opheffing der Zwitsersche regimenten, en dat zich zoozeer in den tiendaagschen veldtocht onderscheidde.

De tweede zoon van Willem III, Prins Alexander, kwam in den rang van tweede Luitenant bij het bataljon Jagers, van het Regiment Grenadiers en Jagers, en doorliep in veel minder snel tempo dan zijn oudere broer de verschillende rangen. Het duurde zelfs zes jaar eer hij tot eerste luitenant bevorderd werd. Als generaal-majoor bij den staf van het leger stierf hij in 1884 in het paleis op den Kneuterdijk.

Onze Koningin kon uiteraard als vrouw geen officieelen rang bij het leger bekleeden, maar Zij heeft steeds door Haar warm en intens meelevens met de weermacht getoond, door een zelfde belangstelling bezield te zijn als Haar voorgeslacht. Toen Zij zich 16 October 1900 verloofde met Hertog Hendrik van Mecklenburg-Schwerin, was deze in het Duitsche leger Eerste Luitenant bij het Pruisische Garde Jager Bataljon, en Eerste luitenant á la suite van het Mecklenburgsche Fuselier Regiment no 90.

Als toekomstig gemaal van de regeerende vorstin werd

Prins Bernhard laat zich door een generaal inlichten over den nieuwen pantserwagen

hij bij K.B. benoemd tot generaal-majoor á la suite, en tot Schout bij nacht á la suite; op zijn verjaardag, 19 April 1904, volgde de bevordering van den, inmiddels Prins Hendrik der Nederlanden geworden gemaal, tot Luit-generaal, en Vice-admiraal.

En thans is er weer een verloofde van een troonopvolgster! De met zooveel enthousiasme begroete Prins Bernhard van Lippe Biesterfeld, die in den korten tijd, dat hij in ons land vertoeft, getoond heeft ook een groote belangstelling voor onze weermacht te hebben.

Hij bezocht reeds de manoeuvres, en pas geleden de afdeeling in Den Bosch gestationneerde pantserwagens, die hij niet alleen belangstellend bekeek, maar ook, in overall gekleed, zelf bereed; sportief en jong, ook in zijn interesse voor de hedendaagsche moderne techniek.

Vergeten we niet, dat ook zijn vader hoofdofficier á la suite in de keizerlijke Armee was!

En al zal Prins Bernhard velen onzer, die hij juist het meest voor zich innam door zijn eenvoud en „gewoon” zijn, liever zijn in 't sportieve colbertje, zijn handen als altijd ongedwongen in zijn zakken, dan in een gala

uniform, we weten dat toch ook bij velen, vooral in de kringen onzer weermacht, de wensch leeft, dat het H.M. behagen zal hem te benoemen tot officier bij het Nederlandsche leger, hetzij bij het keurkorps: de Grenadiers en Jagers, of bij den trots van Koning Willem III, het korps Rijdende artillerie (populair bekend als de Gele Ridders) wat misschien, — daar dit korps grootendeels gemotoriseerd is, meer nog in de lijn liggen zal van den hartstochtelijken automobilist, die Prins Bernhard is.

G. J. PEELN

H. M. de Koningin maakt een oefening der Jagers op Waalsdorp mee